

Số: /ĐX-UBND

Thạch An, ngày tháng 5 năm 2023

PHIẾU ĐỀ XUẤT ĐẶT HÀNG NHIỆM VỤ
KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CẤP TỈNH NĂM 2024
(Dùng cho dự án khoa học và công nghệ)

1. Tên đề tài:

Nghiên cứu giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông Đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An tỉnh Cao Bằng.

2. Căn cứ đề xuất:

- Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 14 tháng 10 năm 2021 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021 - 2030, giai đoạn I: từ năm 2021 đến năm 2025;

- Quyết định số 3875/QĐ-BVHTTDL ngày 30 tháng 12 năm 2022 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch phê duyệt đề án “Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa dân gian của các dân tộc thiểu số đến năm 2030”;

- Nghị quyết số 78/2021/NQ-HĐND ngày 10 tháng 12 năm 2021 của Hội đồng nhân dân tỉnh Cao Bằng ban hành quy định về chính sách hỗ trợ phát triển du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Cao Bằng đến năm 2025;

- Hướng dẫn số 2086/HD-UBND ngày 15/8/2022 của UBND tỉnh Hướng dẫn thực hiện Chương trình Mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021 - 2025 trên địa bàn tỉnh Cao Bằng;

- Báo cáo số 06/BC-SVHTTDL ngày 10 tháng 1 năm 2023 của Sở Văn hóa thể thao và Du lịch tỉnh Cao Bằng về việc triển khai thực hiện các Nghị quyết của Quốc hội về Các Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2021-2025, phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021 - 2030.

3. Tính cấp thiết

Văn hóa của các dân tộc Việt Nam được coi là nguồn cội, là động lực và sức mạnh mềm trong phát triển, tạo động lực cho phát triển kinh tế xã hội đất nước. Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa đồng bào các dân tộc thiểu số luôn là một nhiệm vụ trọng tâm, lâu dài được Đảng, Nhà nước đặt ra trong mọi thời kỳ. Nhưng trong bối cảnh hiện nay, trước sự thay đổi của thời đại thì yêu cầu về bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của đồng bào dân tộc thiểu số ngày càng trở nên cấp bách trong bối cảnh giao lưu và hội nhập quốc tế, nhất là nhu cầu du lịch về văn hóa lịch sử ngày càng tăng.

Cao Bằng là vùng đất có bề dày lịch sử văn hóa, có nhiều dân tộc cùng chung sống, mỗi dân tộc đều có những di sản văn hóa riêng, tạo nên bức tranh văn hóa phong phú và độc đáo. Trong những năm gần đây, công tác bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh được xác định là nhiệm vụ trọng tâm, then chốt. Tuy nhiên hiện nay, trong giai đoạn công nghiệp hóa, hiện đại hóa, cùng với sự phát triển của nền kinh tế thị trường, sự hội nhập quốc tế diễn ra mạnh mẽ trên các lĩnh vực. Các giá trị văn hóa của các dân tộc trên địa bàn tỉnh đang dần bị xói mòn và bị ảnh hưởng bởi lối sống hiện đại, một số văn hóa phi vật thể của các dân tộc đang có nguy cơ mai một, như: tiếng nói, chữ viết, các làn điệu dân ca, dân vũ, nghề thủ công truyền thống, nhà ở, trang phục và những tri thức dân gian khác... Hầu hết những di sản văn hóa phi vật thể của cộng đồng các dân tộc chưa trở thành sản phẩm du lịch hoặc cũng chưa có khả năng khai thác để trở thành một sản phẩm du lịch hấp dẫn. Việc bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch là một trong những nhiệm vụ quan trọng trong giai đoạn hiện nay, có ý nghĩa trong việc giáo dục thế hệ trẻ về truyền thống lịch sử, văn hóa của dân tộc, đồng thời là phương tiện để giới thiệu, quảng bá về hình ảnh, vùng đất, con người Cao Bằng đến du khách trong và ngoài nước.

Tại huyện Thạch An, công tác bảo tồn và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống có nhiều chuyển biến và đạt được những kết quả quan trọng góp phần vào sự phát triển KTXH chung của huyện. Trong đó có Dự án 6 “Bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch; Kế hoạch tổ chức Liên hoan hát then, đàn tính; Kế hoạch triển khai thực hiện Đề án “Bảo tồn, phát huy giá trị dân ca, dân vũ, dân nhạc các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch giai đoạn 2022 - 2030” trên địa bàn huyện Thạch An. Công tác sưu tầm, nghiên cứu, bảo tồn các giá trị văn hóa vật thể và phi vật thể của các dân tộc được quan tâm giữ gìn và phát huy, bước đầu đã đem lại hiệu quả tích cực, đem lại sức sống mới cho nền văn hóa dân tộc của địa phương, trong đó có dân tộc Mông đen.

Dân tộc Mông đen là một nhánh của dân tộc Mông, người Mông đen sinh sống tập trung tại xã Thụy Hùng, huyện Thạch An với 71 hộ dân, gần 400 người. Trang phục của dân tộc Mông đen khá cầu kỳ được làm từ vải chàm. Người Mông đen có làn điệu hát lượn, tiếng Mông gọi là “tu sĩ”, đây là lối hát độc đáo với nhiều cách hát, nhiều giọng điệu khác nhau tùy thuộc vào nội dung và lứa tuổi hát. Đi kèm với bài hát là tiếng sáo trong trẻo êm ái, thấm sâu vào lòng người. Người Mông đen vẫn thường xuyên nói tiếng nói của dân tộc mình trong sinh hoạt hàng ngày. Vào tháng 8 âm lịch, khi những bông lúa nương đang căng mùi sữa, họ có tục ăn lúa mới. Tuy nhiên, thực tiễn phát triển kinh tế - xã hội, trào lưu đô thị hóa cùng với quá trình hội nhập, giao thoa giữa các nền văn hóa đã có phần tác động làm cho giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen đang có biểu hiện bị mai một như trang phục, điệu hát, nếp sinh hoạt... một bộ phận lớp trẻ người Mông đen có biểu hiện xa rời bản sắc văn hóa của dân tộc mình. Cơ sở vật chất và phương tiện phục vụ hoạt động văn hoá dân tộc Mông đen còn thiếu thốn, lực lượng cán bộ làm công tác sáng tác, nghiên cứu khoa học còn thiếu. Do vậy việc

bảo tồn, phát triển văn hoá dân tộc Mông đen là nhiệm vụ cấp thiết, có ý nghĩa chiến lược cần phải tiếp tục được thực hiện thường xuyên và lâu dài, từ đó làm cơ sở tiền tới xây dựng làng du lịch cộng đồng dân tộc Mông đen tại huyện.

Xuất phát từ yêu cầu thực tiễn này, việc thực hiện đề tài ***“Nghiên cứu giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông Đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An tỉnh Cao Bằng”*** là rất cần thiết nhằm gắn kết giữa bảo tồn, phát huy giá trị dân tộc Mông đen và phát triển du lịch trên địa bàn huyện Thạch An.

4. Mục tiêu dự kiến

4.1. Mục tiêu chung

Đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông Đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An tỉnh Cao Bằng.

4.2. Mục tiêu cụ thể

- Tổng quan cơ sở lý luận và thực tiễn về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch trên thế giới/Việt Nam/một số địa phương;
- Nghiên cứu và xây dựng mô hình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch;
- Phân tích thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông Đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An tỉnh Cao Bằng;
- Đánh giá thuận lợi, khó khăn, cơ hội, thách thức khi thực hiện bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông Đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An tỉnh Cao Bằng.
- Hỗ trợ về trang phục, đồ trang trí, tổ chức lễ hội du lịch
- Đề xuất các giải pháp khả thi tích cực bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông Đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An tỉnh Cao Bằng.

5. Yêu cầu các kết quả chính và các chỉ tiêu cần đạt:

STT	Tên sản phẩm	Chỉ tiêu đánh giá	Số lượng
1	Các báo cáo khoa học	Tính khoa học, thực tiễn	06
2	01 Mô hình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch	Tính khoa học, thực tiễn	01

3	01 hệ thống chỉ tiêu đánh giá hiệu quả của Mô hình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen khi gắn với phát triển du lịch	Định lượng, định tính	01
4	Các sản phẩm hỗ trợ về trang phục, đồ trang trí, tổ chức lễ hội	Phù hợp, khôi phục và bảo tồn	05
5	Báo cáo tổng hợp kết quả nghiên cứu	Tính khoa học, thực tiễn	01
6	Bản Đề xuất một số giải pháp	Tính khả thi, thực tiễn	01
7	Công bố kết quả nghiên cứu trên các tạp chí khoa học nước ngoài	Tính khoa học, thực tiễn	01

6. Kiến nghị nội dung chính cần thực hiện để đạt kết quả:

Nội dung 1: Nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch trên thế giới/Việt Nam/một số địa phương

- Nghiên cứu cơ sở lý luận về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch.

- Nghiên cứu cơ sở thực tiễn về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch tại Thái Lan/Bắc Giang/Lạng Sơn.

- Dự kiến sản phẩm: Chuyên đề Tổng quan cơ sở lý luận và thực tiễn về bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch.

Nội dung 2: Điều tra đánh giá thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch

- Đối tượng điều tra: Cán bộ quản lý, toàn bộ dân tộc Mông đen của huyện

- Mục tiêu, nội dung điều tra: nhằm đánh giá thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với du lịch, nắm bắt các phản ánh/nguyện vọng/mong muốn/kiến nghị của các nhà quản lý, dân tộc Mông đen. Từ đó đánh giá những thuận lợi, khó khăn, cơ hội, thách thức làm cơ sở đề xuất các giải pháp khả thi.

- Dự kiến sản phẩm: Chuyên đề tổng hợp và phân tích số liệu điều tra

Nội dung 3: Nghiên cứu và xây dựng mô hình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch

Từ cơ sở lý luận và thực tế, xây dựng hoàn thiện mô hình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch.

-Dự kiến sản phẩm: 01 mô hình

Nội dung 4: Xây dựng hệ thống chỉ tiêu đánh giá hiệu quả Mô hình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch

- Chỉ tiêu định lượng:
 - + Doanh thu từ mô hình;
 - + Số lượng người Mông đen có thêm việc làm;
 - + Thu nhập tăng thêm của dân tộc Mông đen;
 - + Số lượng khách du lịch đến và sử dụng hàng hóa/dịch vụ tại bản Mông đen.
 - Chỉ tiêu định tính:
 - + Động lực phát triển kinh tế văn hóa xã hội;
 - + Thay đổi tư duy phát huy giá trị văn hóa truyền thống gắn với phát triển du lịch;
 - + Bảo tồn, lưu giữ và phát huy giá trị văn hóa-lịch sử dân tộc Mông đen;
 - + Thu hút, thuyết phục được khách du lịch;
 - + Quảng bá, tuyên truyền;
- Dự kiến sản phẩm: 01 Hệ thống chỉ tiêu đánh giá hiệu quả mô hình*

Nội dung 5: Phân tích thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An

- Phân tích thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch theo mô hình đã xây dựng.

- Xác định các yếu tố ảnh hưởng đến bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch trên địa bàn huyện Thạch An, mã hoá dữ liệu điều tra về các yếu tố, xử lý bằng phần mềm SPSS, chạy mô hình hồi quy tuyến tính bội đo lường mức độ ảnh hưởng, làm cơ sở quan trọng để hoàn thiện mô hình.

- Dự kiến sản phẩm: Chuyên đề Thực trạng bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch trên địa bàn huyện Thạch An; Chuyên đề Các yếu tố ảnh hưởng đến bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch trên địa bàn huyện Thạch An.

Nội dung 6: Hỗ trợ về trang phục, đồ trang trí, tổ chức lễ hội cho dân tộc Mông đen huyện Thạch An

- Hỗ trợ bộ trang phục dân tộc Mông đen;
- Hỗ trợ khung cửi dệt vải;
- Hỗ trợ tổ chức ngày hội văn hóa dân tộc Mông huyện Thạch An, khôi phục một số làn điệu dân ca, sáo Mông, các món ăn đặc sắc riêng. Tổ chức tuần văn hóa

du lịch, làng văn hóa sinh thái kết hợp với tham quan du lịch văn hóa tại bản Mông đen.

- *Dự kiến sản phẩm: Các sản phẩm hỗ trợ cho dân tộc Mông đen.*

Nội dung 7: Đánh giá thuận lợi, khó khăn, cơ hội, thách thức khi bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An

- Đánh giá các thuận lợi, khó khăn, cơ hội, thách thức về phát triển du lịch dựa qua mô hình SWOT: S - Strength (Điểm mạnh/thuận lợi), W - Weaknesses (Điểm yếu/khó khăn), O - Opportunities (Cơ hội) và T - Threats (Thách thức), làm cơ sở quan trọng để đề xuất giải pháp khả thi.

- *Dự kiến sản phẩm: Chuyên đề Những thuận lợi, khó khăn, cơ hội, thách thức trong bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch trên địa bàn huyện Thạch An.*

Nội dung 8: Đề xuất giải pháp khả thi nhằm tích cực bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch tại huyện Thạch An

Phân tích những lợi ích kinh tế, văn hoá, xã hội, đề xuất các chính sách và giải pháp khả thi, dự kiến:

- Nhóm giải pháp về cơ chế, chính sách, quy hoạch
- Nhóm giải pháp về thay đổi nhận thức, tư duy
- Nhóm giải pháp đầu tư khôi phục...

- *Dự kiến sản phẩm: Chuyên đề Giải pháp tích cực bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc Mông đen gắn với phát triển du lịch trên địa bàn huyện Thạch An.*

7. Dự kiến tổ chức, cơ quan hoặc địa chỉ ứng dụng các kết quả tạo ra

Địa chỉ ứng dụng là Sở Văn hóa thể thao và Du lịch, Phòng Văn hóa Thông tin huyện Thạch An, có đủ năng lực và nguồn lực để ứng dụng, phát triển, nhân rộng mô hình. Ngoài ra, kết quả của đề tài cũng là tài liệu tham khảo có giá trị cho các nhà quản lý hoạch định chính sách, các nhà nghiên cứu, cán bộ giảng dạy ở các trường Đại học, nhà hoạch định chính sách trong nước.

8. Yêu cầu đối với thời gian thực hiện: Năm 2024 và 2025

9. Dự kiến nhu cầu kinh phí: 1.000.000.000 đồng.

Nơi nhận:

- Sở Khoa học và Công nghệ;
- Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch;
- TT. Huyện ủy;
- TT. HĐND huyện;
- CT, các PCT UBND huyện;
- Lưu: VT, VHTT.

CHỦ TỊCH

Nông Thế Phúc